

Brüssel, 20.9.2019
COM(2019) 432 final

2019/0204 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa – Vahemere piirkonna lepinguga (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) asutatud assotsiatsioonikomitees seoses teabevahetusega, mille abil hinnatakse kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse eespool nimetatud lepingut) mõju

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse otsust, millega määratakse kindlaks Euroopa – Vahemere piirkonna lepinguga (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel)¹ asutatud assotsiatsioonikomitees võetav seisukoht seoses kavaga võtta vastu otsus, mis käsitleb Marokoga peetavat teabevahetust, mille abil hinnatakse 25. oktoobri 2018. aasta kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse eespool nimetatud lepingut)² mõju

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. ELi-Maroko assotsieerimisleping

Euroopa – Vahemere piirkonna lepinguga, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel (edaspidi „assotsieerimisleping“), loodi Euroopa Liidu ja Maroko vahel vabakaubanduspiirkond, mis põhineb tööstus-, põllumajandus- ja kalandustoodetega kauplemise tariifide vastastikusel liberaliseerimisel. Lepinguga luuakse vabakaubanduspiirkond, mis tagab Marokole ulatusliku eelisjuurdepääsu ELi turule. Leping jõustus 1. märtsil 2000.

28. jaanuari 2019. aasta otsusega (EL) 2019/217³ kiitis nõukogu heaks Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolli nr 1 ja nr 4) sõlmimise, millega laiendatakse assotsieerimislepingus sätestatud tariifseid soodustusi ka Lääne-Saharast pärinevatele toodetele.

2.2. ELi-Maroko assotsiatsioonikomitee

ELi-Maroko assotsiatsioonikomitee on assotsieerimislepinguga loodud organ, kes vastutab lepingu rakendamise eest. Ühtlasi on ta volitatud tegema otsuseid lepingu haldamise kohta. Assotsiatsioonikomitee võtab otsused vastu lepinguosaliste kokkuleppel. Istungite vahel võib ta lepinguosaliste nõusolekul võtta vastu otsuseid kirjaliku menetluse teel.

2.3. ELi-Maroko assotsiatsioonikomitee kavandatud õigusakt

ELi-Maroko assotsiatsioonikomitee peab võtma vastu otsuse, milles käsitletakse nõukogu poolt 28. jaanuaril 2019 heaks kiidetud lepingu mõju hindamise korda, keskendudes säästvate arengule avalduvale mõjule, mis puudutab eelkõige asjaomasele elanikkonnale kaasnevaid eeliseid ja Lääne-Sahara loodusvarade kasutamist (edaspidi „kavandav õigusakt“). Õigusakt tuleb vastu võtta hiljemalt kaks kuud pärast kõnealuse lepingu jõustumist.

Kavandatava õigusakti eesmärk on sätestada lepinguosaliste vahelise teabevahetuse kord, et võimaldada hinnata mõju, mida avaldab assotsieerimislepinguga ette nähtud tariifsete soodustuste laiendamine Lääne-Saharast pärinevatele toodetele.

Kavandav õigusakt muutub lepinguosalistele siduvaks kooskõlas lepingu artikli 83 lõikega 2, milles on sätestatud: „Otsused võetakse vastu lepinguosaliste ühisel kokkuleppel. Need otsused on lepinguosaliste jaoks siduvad ja lepinguosalised võtavad nende täitmiseks vajalikke meetmeid.“

¹ EÜT L 70, 18.3.2000, lk 2.

² ELT L 34, 6.2.2019, lk 4.

³ ELT L 34, 6.2.2019, lk 1.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Alates assotsieerimislepingu jõustumisest on selles sätestatud kaubandussoodustusi *de facto* kohaldatud Lääne-Sahara mitteautonoomselt territooriumilt pärinevate toodete suhtes. Euroopa Liidu Kohus leidis oma 21. detsembri 2016. aasta otsusega kohtuasjas C-104/16 P,⁴ et ELi ja Maroko vahel sõlmitud assotsieerimislepingut ei kohaldata Lääne-Sahara suhtes.

Assotsieerimislepingus ja selle protokollides sätestatud kaubandussoodustuste *de facto* kohaldamine Lääne-Saharast pärinevate toodete suhtes pidi seega lõppema. Siiski võivad Euroopa Liidu ja Maroko vahelised kahepoolsed lepingud teatud tingimustel hõlmata Lääne-Saharast pärinevaid tooteid, eeldusel et olemas on sobiv õiguslik alus.

29. mail 2017 volitas nõukogu komisjoni alustama läbirääkimisi, et luua õiguslik alus Lääne-Saharast pärinevatele toodetele tariifsete soodustuste andmiseks, ja võttis vastu läbirääkimisjuhised. 2017. aastal toimus kaks läbirääkimiste vooru. Pealäbirääkijad parafeerisid lepingu eelnõu teksti 31. jaanuaril 2018. Lepinguosalised kirjutasid lepingule alla 25. oktoobril 2018. 28. jaanuaril 2019 võttis nõukogu pärast Euroopa Parlamendi heakskiitu vastu otsuse, mis käsitleb Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4) sõlmimist, luues seega õigusliku aluse, et kehtestada Lääne-Saharast pärinevate toodete suhtes samad tariifsed soodustused, mis kehtivad Marokost pärinevate toodete suhtes.

Assotsieerimislepingu asjaomaste protokollide muutmine võimaldab anda liidu tariifseid soodustusi, lähtudes kohalikule elanikkonnale tulenevaid eeliseid käsitlevast hinnangust ja inimõiguste austamisest.

Nagu nõukogu oli 29. mail 2017 vastu võetud läbirääkimisjuhistes nõudnud, hindasid komisjoni talitused lepingu võimalikku mõju säästvate arengule, eelkõige seoses asjaomasele elanikkonnale kaasnevate eelistega ning Lääne-Sahara (edaspidi „asjaomased territooriumid“) loodusvarade kasutamiseks. Hinnangus on käsitletud eelkõige Lääne-Saharast pärinevaid kaubavooge, täpsemalt kalandustooteid, põllumajandustooteid ja fosfaate. Hinnang tugineb varasemat perioodi käsitlevate andmete analüüsile, kuid ka tulevikuprognosile. Hinnangust nähtub, et ELi-Maroko assotsieerimislepinguga ette nähtud tariifsete soodustuste andmisel on olnud lepingust mõjutatud inimestele positiivne mõju ja see mõju peaks tulevikus jätkuma või isegi suurenema. Mõjuhinnang on esitatud 11. juuni 2018. aasta aruandes,⁵ mille koostasid komisjoni talitused koos Euroopa välisteestusega ning mis käsitleb Lääne-Sahara elanikkonnale tekkivat kasu ja asjaomase elanikkonnaga peetud konsultatsioone, et laiendada soodustariifide kohaldamist Lääne-Sahara toodetele.

Selleks et jälgida lepingu mõju asjaomasele elanikkonnale ja kõnealuse territooriumi loodusvarade kasutamisele, on lepinguga sõnaselgelt ette nähtud asjakohane raamistik ja menetlus, et lepinguosalised saaksid korrapärase teabevahetuse abil hinnata lepingu mõju selle rakendamise ajal. Euroopa Liit ja Maroko leppisid kokku teabe vahetamises vähemalt

⁴ Euroopa Kohtu 21. detsembri 2016. aasta otsus kohtuasjas Euroopa Liidu Nõukogu vs. Polisario Rinne (Front Polisario), C-104/16 P, ECLI:EU:C:2016:973.

⁵ Komisjoni talituste töödokument (SWD (2018) 346 final), mis on lisatud ettepanekule võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4) sõlmimise kohta (COM (2018) 481 final).

kord aastas, tehes seda ELi-Maroko assotsieerimislepingu raames asutatud assotsieerimiskomitees. Käesoleva ettepaneku eesmärk ongi määrata kindlaks lepingus sätestatud hindamise täpne kord, et see assotsiatsioonikomitees vastu võtta.

Teabevahetuse eesmärk vastab komisjoni talituse ja Euroopa välisteenistuse eespool nimetatud aruandes nimetatud eesmärgile.

Mis puutub territooriumi majandusele avalduvasse mõjusse, käsitlevad praegu kättesaadavad andmed peamiselt põllumajandust ja kalandust, kuid soodustused on seotud kõigi toodetega; seega võivad vahetatavad andmed muutuda vastavalt Lääne-Sahara tegevusele. Seejuures ei seonu andmevahetus üksnes majanduslike aspektidega (eelistega kitsamas tähenduses); see peab võimaldama ka laiemat hindamist, mis hõlmab näiteks säästvat arengut ja mõju loodusvarade kasutamisele.

Lisaks lepingus sätestatud teabevahetusele on Maroko nõustunud looma Lääne-Saharast pärinevate toodete Euroopa Liitu eksportimist käsitlevate statistiliste andmete kogumise süsteemi; need andmed tehakse igakuiselt kättesaadavaks komisjonile ja liikmesriikide tolliasutustele.

Peale selle rõhutab 25. oktoobri 2018. aasta lepingus sisalduv sõna „vastastikune“ seda, et teabevahetus ei ole ühepoolne. Seega võib Maroko küsida Euroopa Liidult teavet teatavate talle huvi pakkuvate tootekategooriate tootmise ja nendega kauplemise kohta, tuginedes olemasolevatele infosüsteemidele.

Käesolev ettepanek on kooskõlas kehtiva kaubanduspoliitikaga. Samuti on ettepanek kooskõlas Euroopa naabruspoliitika üldiste eesmärkidega ja liidu üldise Marokot käsitleva poliitikaga, mille eesmärk on tugevdada eripartnerlust nimetatud riigiga, ilma et see mõjutaks ÜROs Lääne-Sahara küsimuses läbiviidava menetluse tulemust.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et „[n]õukogu võtab komisjoni [...] ettepaneku põhjal vastu otsuse, millega [...] kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, aga mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“⁶.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

ELi-Maroko assotsiatsioonikomitee on lepingus, konkreetset juhul Euroopa – Vahemere piirkonna lepingus (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) sätestatud organ.

⁶ Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. nõukogu (OIV), C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

Akt, mille assotsiatsioonikomitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Kavandatav õigusakt on rahvusvahelise õiguse alusel siduv kooskõlas lepingu artikliga 83.

Kavandatava õigusaktiga ei täiendata ega muudeta lepingu institutsioonilist raamistikku.

Esildatud otsuse menetlusõiguslik alus on seega ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava õigusakti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava õigusaktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava õigusakti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

Esildatud otsuse materiaaalõiguslik alus on seega ELi toimimise lepingu artikli 207 lõige 3 ja lõike 4 esimene lõik.

4.3. Kokkuvõte

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Võttes arvesse, et assotsiatsioonikomitee otsusega täiendatakse assotsiatsioonikomitee sisekorda, tuleb see pärast vastuvõtmist avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa – Vahemere piirkonna lepinguga (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) asutatud assotsiatsioonikomitees seoses teabevahetusega, mille abil hinnatakse kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse eespool nimetatud lepingut) mõju

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 3 ja lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa – Vahemere piirkonna lepinguga (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) (edaspidi „assotsieerimisleping“) sõlmiti Euroopa Liidu nimel nõukogu ja komisjoni 24. jaanuari 2000. aasta otsusega 2000/204/EÜ, ESTÜ⁷ ning see jõustus 1. märtsil 2000.
- (2) 28. jaanuari 2019. aasta otsusega (EL) 2019/217 kiitis nõukogu heaks Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse assotsieerimislepingu protokolli nr 1 ja nr 4)⁸ sõlmimise (edaspidi „protokollide nr 1 ja nr 4 muutmine“), et laiendada assotsieerimislepingus sätestatud tariifseid soodustusi Lääne-Saharast pärinevatele toodetele.
- (3) Kooskõlas assotsieerimislepingu artikliga 81 luuakse assotsiatsioonikomitee, mille ülesandeks on lepingu haldamine. Assotsiatsioonikomitee on vastavalt lepingu artiklile 83 volitatud tegema otsuseid lepingu haldamise kohta ning assotsiatsiooninõukogu poolt temale delegeeritud valdkondades.
- (4) Assotsiatsioonikomitee peab kahe kuu jooksul pärast protokollide nr 1 ja nr 4 muutmise jõustumist võtma vastu otsuse, milles käsitletakse kõnealuse lepingu mõju hindamise korda, keskendudes säästvate arengule avalduvale mõjule, mis puudutab eelkõige asjaomasele elanikkonnale kaasnevaid eeliseid ja Lääne-Sahara (edaspidi „asjaomased territooriumid“) loodusvarade kasutamist.
- (5) On asjakohane määrata kindlaks liidu nimel assotsiatsioonikomitees võetav seisukoht, sest kavandatav otsus on liidu jaoks siduv.
- (6) Selleks et jälgida kõnealuse lepingu mõju asjaomasele elanikkonnale ja kõnealuste territooriumide loodusvarade kasutamisele, on lepinguga sõnaselgelt ette nähtud asjakohane raamistik ja menetlus, et lepinguosalistel saaksid korrapärase teabevahetuse abil hinnata lepingu mõju selle rakendamise ajal. Euroopa Liit ja

⁷ EÜT L 70, 18.3.2000, lk 1.

⁸ ELT L 34, 6.2.2019, lk 4.

Maroko leppisid kokku teabe vahetamises vähemalt kord aastas, tehes seda ELi-Maroko assotsieerimislepinguga asutatud assotsieerimiskomitee raames. Seega on asjakohane määrata kindlaks hindamise täpne kord, eesmärgiga see assotsiatsioonikomitees vastu võtta.

- (7) Teabevahetuse eesmärk vastab eesmärgile, mis seati 11. juuni 2018. aasta aruandes, mille koostasid komisjoni talitused koos Euroopa välisteenistusega ning mis käsitleb Lääne-Sahara toodete suhtes soodustariifide kohaldamise laiendamisest Lääne-Sahara elanikkonnale tekkivat kasu ja asjaomase elanikkonnaga peetud konsultatsioone⁹.
- (8) Mis puutub territooriumi majandusele avalduvasse mõjusse, käsitlevad seni kättesaadavad andmed peamiselt põllumajandust ja kalandust, kuid soodustused on seotud kõigi toodetega; seega võivad vahetatavad andmed muutuda vastavalt Lääne-Sahara tegevusele. Seejuures ei seonu andmevahetus üksnes majanduslike aspektidega (eelistega kitsamas tähenduses); see peab võimaldama ka laiemat hindamist, mis hõlmab näiteks säästvat arengut ja mõju loodusvarade kasutamisele.
- (9) Ühtlasi on Maroko nõustunud looma Lääne-Saharast pärinevate toodete Euroopa Liitu eksportimist käsitlevate statistiliste andmete kogumiseks eraldi süsteemi; need andmed tehakse igakuiselt kättesaadavaks komisjonile ja liikmesriikide tolliasutustele.
- (10) Maroko võib küsida Euroopa Liidult teavet teatavate talle huvi pakkuvate tootekategooriate tootmise ja nendega kauplemise kohta, tuginedes olemasolevatele infosüsteemidele,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) artikli 81 alusel loodud ELi-Maroko assotsiatsioonikomitee koosolekul, põhineb käesolevale otsusele lisatud assotsiatsioonikomitee otsuse eelnõul.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele ja komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

⁹ SWD (2018) 346 final.